

## **АУДИТ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА: ПЕРЕВІРКА ЗАБЕЗПЕЧУЮЧОЇ ПІДСИСТЕМИ КСБО**

Сучасна практика ведення бухгалтерського обліку у своїй більшості орієнтована на автоматизовану обробку даних. Застосування підприємствами комп'ютерних мереж та обчислювальної техніки у процесі збору й узагальнення інформації вимагає удосконалення методів контролю за результатами їх діяльності.

Застосування підприємствами інформаційних технологій у бізнесі змінили середовище, в якому проводиться перевірка. Переважно підприємства передбачають у обліковій політиці ведення бухгалтерського обліку за комп'ютерною формою. За таких умов методичні прийоми аудиторських перевірок зазнають змін. Комп'ютерні інформаційні технології стають інструментом аудитора і одночасно об'єктом його дослідження.

Аудиторській перевірці підлягають усі складові комп'ютерної системи бухгалтерського обліку (КСБО), а саме:

- інформація як предмет і продукт праці;
- технічне забезпечення – обчислювальні, телекомунікаційні та інші технічні засоби;
- програмне забезпечення, в якому реалізовані методи бухгалтерського обліку;
- фахівець, що реалізує інформаційний процес і володіє не лише методами бухгалтерського обліку, але і спеціальними знаннями та навичками роботи у програмному продукті.

Кожна з цих компонент несе ризики достовірності показників фінансової звітності і має свої методи перевірки. Програмне забезпечення комп'ютерної системи бухгалтерського обліку складають функціональна та забезпечуюча підсистеми. Кожна з вказаних складових має значний вплив на роботу системи. Функціональна частина інформаційної системи призначена для вирішення задач предметної області, зокрема, бухгалтерського обліку. Вона є моделлю системи управління підприємства та відображає його організаційну структуру та особливості діяльності.

Злагоджена діяльність функціональної складової інформаційної системи підприємства не можлива без належної організації її забезпечуючої підсистеми. Забезпечуюча складова інформаційних систем призначена для реалізації функціональної частини. Вона не пов'язана з вирішенням задач предметної області, а створює «середовище» для роботи прикладних програм. Її завдання – сприяти ефективному функціонуванню системи у цілому та окремих її компонент.

До забезпечуючої компоненти відносять інформаційне, технічне, марематичне, програмне, лінгвістичне, організаційне, технологічне, правове і методичне забезпечення. Вони виконують допоміжну функцію у роботі автоматизованих систем обліку. До них, зокрема, можна віднести операційні системи, антивірусні

програми, текстові редактори, редактор електронних таблиць, редактор шрифтів та ін.

Треба зауважити, що забезпечуюча складова інформаційних систем не є самоціллю, вона призначена для раціональної організації та експлуатації функціональної складової. Водночас, успішна експлуатація останніх не можлива без компонент першої.

Для перевірки роботи програм загального призначення аудитор здійснює наступні процедури:

- перевіряє наявність програмного забезпечення загального призначення (операційних систем, антивірусів, архіваторів, вер-браузерів, поштових скриньок тощо) та чинних до них ліцензій, технічної документації;
- наявність договорів сервісного обслуговування програмного забезпечення;
- оцінка типу операційної системи, хронологію її змін та можливість використання з обраним прикладним програмним забезпеченням,
- перевірка наявності антивірусних програм, їх ліцензій, періодичності оновлення і актуальності баз даних;
- дослідити програми, що працюють у фоновому режимі та в автозавантаженнях тощо.

Доцільно передбачити захист від встановлення несанкціонованих програм через можливість виникнення конфліктів з діючим програмним забезпеченням підприємства, ймовірної наявності вірусів та шпигунських програм. Ефективними будуть заходи не лише заборони, але і неможливості здійснення такої інсталяції працівниками на робочих місцях.

Застосування глобальних мереж, інструментів хмарних обчислень робить можливим здійснення аудиту в режимі віддаленого доступу до бази даних. Це збільшує доступність аудиторських послуг, зменшує їх собівартість, дозволяє клієнтам залучати аудиторські компанії з кращою репутацією (наприклад, інших регіонів країни або з-за кордону).

Поряд з цим, підвищуються вимоги до кваліфікації аудитора. Обов'язковою умовою є розуміння не лише алгоритмів обробки даних у КСБО клієнта, але і в програмах автоматизації аудиту. Аудитор повинен бути в курсі новинок ринку прикладного програмного забезпечення (облікового і аудиторського) та загального призначення.

### **Список використаної літератури:**

1. Адамик, О.В. *Інформаційні технології в комп'ютерних системах бухгалтерського обліку: проблеми організації даних та їх потоків*//Бізнес Інформ. – 2016. – №10. – С. 348–353.
2. *Компьютерный аудит: Практ. пособ.* / Подольский В.И., Щербаков Н.С., Комиссаро В.Л. / под ред. проф. В.И. Подольского. – М.: Юнити-Дана, 2004. – 128 с.
3. Лучко, М.Р.; Адамик, О.В. *Інформаційні системи і технології в обліку й аудиті: Навчальний посібник.* – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 250 с.
4. Терещенко Л. О. *Комп'ютерний аудит: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.]* / Л. О. Терещенко, Б. В. Кудрицький. – К.: КНЕУ, 2011. – 226 с.